

Bulletin České asociace pedagogického výzkumu 4/2017

Ve čtvrtém čísle Bulletinu přinášíme mnoho nových informací pro výzkumnickou komunitu. Za pozornost stojí pozvánka na konferenci ČAPV v Hradci Králové, a především výzva k podávání nominací kandidátů do výboru ČAPV. Těšíme se na vaše návrhy. Přikládáme také nové výzvy pro autory časopisu *Studia paedagogica*.

výbor ČAPV

Z VÝBORU ČESKÉ ASOCIACE PEDAGOGICKÉHO VÝZKUMU

1. Slovo předsedy

Vážené členky, vážení členové ČAPV,

jak již bylo oznámeno v minulých číslech Bulletinu, členská schůze, která proběhne v rámci konference ČAPV v Hradci Králové 13. 9. 2017, bude zároveň schůzí volební. Nový výbor bude podle Stanov ČAPV volen členskou základnou na období tří let. Volen je pětičlenný výbor a vedle toho revizor (který není členem výboru). Výbor ČAPV již obdržel sedm návrhů kandidátů a kandidátek pro volby do Výboru ČAPV.

Prosíme členy ČAPV o návrhy na kandidáty do výboru a o návrhy na kandidáty pro funkci revizora pro volební období 2017–2020. Podmínkou podání návrhu je členství kandidáta i navrhovatele v ČAPV. Návrhy je možné adresovat kterémukoliv členu výboru (s podpisem navrhovatele nebo navrhovatelů a se souhlasem kandidáta). Lhůta pro podávání návrhů končí v první den konference (středa 13. 9. 2017, ve 14.00 hod.).

Celý program členské schůze pak zahrnuje tyto body: Zpráva o hospodaření, zpráva o dosavadní činnosti výboru, rozpočet pro rok 2018, konference ČAPV 2018, volby Výboru ČAPV.

Těšíme na spolupráci se všemi, kdo o práci pro asociaci stojí!

Petr Novotný, předseda

2. Pozvánka na XXV. konferenci ČAPV

Ve dnech 13.–15. 9. 2017 pořádá Centrum pedagogického výzkumu Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové ve spolupráci s ČAPV 25. výroční konferenci České asociace pedagogického výzkumu zaměřenou na téma **Vliv technologií v oblasti vzdělávání a v pedagogickém výzkumu**. Na konferenci je přihlášeno 90 aktivních účastníků, jejichž příspěvky byly posouzeny organizačním výborem konference v anonymním recenzním řízení. Konference tradičně nabídne prostor pro odborné setkání zkušených a začínajících výzkumníků (40 % aktivních účastníků jsou doktorandi). Jménem organizátorů děkujeme za Váš zájem a těšíme se na setkání s Vámi. Bližší informace jsou k dispozici na webových stránkách konference <http://cpvuhk.cz/capv-2017>.

Za organizační výbor konference

Stanislav Michek

3. Nové tváře v ČAPV

K datu zveřejnění Bulletinu ČAPV byly nově na základě přihlášení a po souhlasném projednání výborem přijaty do řad členů ČAPV nové členky a členové (v abecedním pořadí):

- **Mgr. Dana Brabcová, Ph.D.**, Katedra psychologie PdF ZČU a Katedra pedagogiky a psychologie PdF JU. Deklarovaná oblast zájmu: Problematika dětí s epilepsií v prostředí školy.
- **Mgr. et Mgr. Karel Červenka, Ph.D.**, Katedra speciální pedagogiky, PdF MU. Deklarovaná oblast zájmu: Speciální pedagogika – etopedie. Sociologie.
- **PhDr. Kateřina Kožnarová**, Open Gate School. Deklarovaná oblast zájmu: Efektivita a metodologie zavádění inovací ve vzdělávání.
- **Mgr. Jana Mužíková**, VŠKK a Ústav výzkumu a rozvoje vzdělávání PdF UK. Deklarovaná oblast zájmu: Výuka anglického jazyka, formativní hodnocení.
- **Mgr. Eva Potužníková**, Ústav výzkumu a rozvoje vzdělávání PdF UK. Deklarovaná oblast zájmu: Měření výsledků vzdělávání a mezinárodní srovnávací výzkumy.
- **Mgr. Ing. Silvie Svobodová**, ZŠ Žatec a PdF UK. Deklarovaná oblast zájmu: Výzkum environmentální gramotnosti.

Novým členům a členkám byl zaslán přijímací dopis se základními informacemi. Přejeme jim ještě touto cestou profesní elán, neutuchající zájem o pedagogický výzkum a mnoho úspěchů. Od nových kolegů a kolegyně očekáváme, že vnesou do činnosti asociace nové podněty a budou pro komunitu pedagogického výzkumu aktivními, platnými a perspektivními členy.

Petr Novotný, předseda

KONFERENCE – SEMINÁŘE – WORKSHOPY

- Ve dnech 12.–13. 9. 2017 se v Kongresovém centru Mendelovy univerzity ve Křtinách uskuteční **9. mezinárodní konference celoživotního vzdělávání ICOLLE 2017**. Více viz <http://icolle.mendelu.cz/>
- Ve dnech 13.–15. 9. 2017 se v prostorách Pedagogické fakulty UHK uskuteční 25. konference ČAPV zaměřená na téma **Vliv technologií v oblasti vzdělávání a v pedagogickém výzkumu**. Více viz <http://cpvuhk.cz/capv-2017>
- V termínu 27.–29. 9. 2017 se v Lisabonu uskuteční konference Association for Research on Textbooks and Educational Media (IARTEM) nazvaná **Changing media – changing schools?** Více viz <https://iartemblog.wordpress.com/conferences/lisbon/>
- Ve dnech 6.–8. 10. 2017 se v Augsburgu uskuteční konference International Society for Historical and Systematic Research on Textbooks and Educational Media nazvaná **Religion and Educational Media**. Více viz <http://www.philso.uni-augsburg.de/en/lehrstuehle/paedagogik/igschub/news/>

- V termínu 13.–16. 10. 2017 se v Pekingu bude konat konference **Envisioning the Teaching and Learning of Teachers for Excellence and Equity in Education**. Více viz <http://www.gtes2017.org/En/Default>
- Ve dnech 29.–30. 1. 2018 se v prostorách Univerzity Palackého v Olomouci uskuteční konference **Kvalitativní přístup a metody ve vědách o člověku**. Více viz <http://qak.upol.cz>
- Ve dnech 8.–10. 3. 2018 se v Oslu bude konat **46th NERA Congress on Educational Research**. Více viz <http://www.nera2018.uio.no/>
- V termínu 3.–7. 9. 2018 se v Bolzanu (Bozen) uskuteční konference **ECER 2018** pořádaná Evropskou asociací pedagogického výzkumu (EERA). Více viz <http://www.eera-ecer.de>
- Ve dnech 11.–13. 9. 2018 se bude konat v Newcastlu Výroční konference Britské asociace pedagogického výzkumu (**BERA Conference**). Více viz <https://www.bera.ac.uk/beraconference-2018>
- Ve dnech 10.–12. 12. 2018 proběhne v Melbourne šestá světová konference kurikulárních studií **Transnational Curriculum Inquiry: Challenges and Opportunities in a Changing World**. Více viz <https://www.iaacs2018.info/>

ČASOPISY: PRÁVĚ VYCHÁZÍ

NOVINKA: Orbis scholae 3/2016

Poslední číslo desátého ročníku obsahuje studie Recent Developments in School Tracking Practices in Germany: An Overview and Outlook on Future Trends (M. Becker, M. Neumann, H. Dumont), Curricular Differentiation and Stratification in Australia (L. B. Perry, S. Lamb), Trends in Educational Fluidity after the Fall of Socialism in the Czech Republic (T. Katrňák, N. Simonová), Head Teacher's Social Support, Personality Variables and Subjective Well-Being of Slovak Primary Teachers (A. Janovska, O. Orosova, J. Janovsky).

<http://www.orbisscholae.cz>

NOVINKA: Pedagogická orientace 2/2017

Druhé letošní číslo časopisu Pedagogická orientace uveřejňuje následující studie: Proměny práce školních psychologů v proinkluzivně naladěných školách (B. Lazarová, L. Hloušková, M. Pol, K. Trnková), Morální distres školních psychologů (J. Mareš), Swedish School Development and Inclusive Learning Environments: A Single Case Study (M. Öhman).

<https://journals.muni.cz/pedor>

NOVINKA: Pedagogika 2/2017

Druhé číslo časopisu Pedagogika roku 2017 obsahuje stati: Kooperativní učení ve výuce: teorie – výzkum – realita (H. Kasíková), Formativní hodnocení v praxi české základní školy (V. Laufková), Hnutí Camphill na pozadí sociálněpedagogické reformy počátku minulého století (Š. Klímová), Úvod do aproximálního numerického systému (M. Plassová, I. Stuchlíková, M. Vavrečka).

<http://pages.pdf.cuni.cz/pedagogika>

NOVINKA: Studia paedagogica 2/2017

Druhé číslo časopisu Studia paedagogica roku 2017 obsahuje následující stati: Delphi Study on Standardized Systems to Monitor Student Learning Outcomes in Flanders: Mechanisms for Building Trust and/or Control? (M. Penninckx, A. Quintelier, J. Vanhoof, S. De Maeyer, P. Van Petegem), How to Move Beyond the Trust–Control Dilemma? What Insight into the Work of Educational Standards Might Have to Offer (C. Ceulemans), Trust and Control in Implementing Changes: A Study of How Principals Handle Changes in Time Allocated for Math in Primary Schools (L. Niklasson), Trust Within Teaching Staff and Mutual Learning Among Teachers (K. Brücknerová, P. Novotný), Approaching Trust and Control in Parental Relationships with Educational Institutions (A. Schweizer, S. Niedlich, J. Adamczyk, I. Bormann), Education Officials Between Hierarchies and Networks (A. Veselý).

<http://www.studiapaedagogica.cz>

E-pedagogium 1/2017

První letošní číslo časopisu E-pedagogium uveřejňuje následující odborné články a statě: Čo sú sociálne vedy, nejednoznačnosť a veľká variabilita významu pojmu sociálno (P. Ondrejko), Kontroverze humanismu a jeho dědictví v sociálních vědách a v pedagogice (J. Koča, M. Strouhal), Problém metody morálních dilemat v etické výchově (J. Hábl, J. Polinský), Učitelské sebepojetí – podněty k auto-evaluaci a výzkumu (H. Lukášová), Zvládání stresu a syndrom vyhoření u učitelek a učitelů ZŠ (I. Smetáčková, E. Vondrová, P. Topková), Vztah životní spokojenosti a jejích složek s osobnostními charakteristikami u studentů učitelských oborů (L. Křeménková, J. Kvintová, M. Pugnerová), Formativní hodnocení v zahraničí a v České republice (V. Laufková), Širší souvislosti školního prospěchu z matematiky (H. Vomáčková, D. Cihlář), Pedagogika a performativní řečové akty (J. Sůsa), Specifika v porozumění orální řeči u dětí předškolního věku mateřské školy logopedické a mateřské školy běžného typu (R. Mlčáková), Situace rodičů neslyšících dětí – rozhodování pro kochleární implantaci (P. Pitnerová, P. Reová), Možnosti hodnocení pragmatické roviny komunikace u dětí s poruchou autistického spektra – výsledky dílčího šetření (K. Vitásková, L. Šebková, L. Schwarzová), EMBU a jeho verzie ako nástroje na meranie vzťahovej väzby (G. Rozvadský, G. Gugová), Znalosti o epilepsii a sebedůvěra studentů učitelství a učitelů z praxe v přístupu k žákovi s tímto onemocněním (D. Brabcová, E. Strejcová, J. Kohout).

<http://old.pdf.upol.cz/rychle-odkazy/casopis-e-pedagogium/>

Sociální pedagogika 1/2017

První číslo časopisu Sociální pedagogika roku 2017 obsahuje studie: Volný čas ve výzkumném diskursu v konsekvencích témat sociální pedagogiky (V. Kolaříková, J. Němec), Citizenship Education Cultivating a Critical Capacity to Implement Universal Values Nationally (K. Twarog), Moving Toward an Inclusive Education System: Lessons from the U. S. and Their Potential Application in the Czech Republic and Other Central and Eastern European Countries (B. Abery, R. Tichá, L. Kincade), Sklony ke konformitě jako potenciální sociální limit rozvoje nadání žáků (I. Kočvarová, E. Machů), Spiritualita u studentů sociální pedagogiky a dalších oborů pomáhajících profesí (O. Vávra, S. Vávrová, O. Pechová).

<http://soced.cz>

NOVINKA: Scientia in educatione 1/2017

V prvním čísle časopisu Scientia in Educatione roku 2017 jsou uveřejněny následující stati a studie: Možnosti využití Likertovy škály – základní principy aplikace v pedagogickém výzkumu a demonstrace na příkladu zjišťování vztahu člověka k přírodě (V. Chytrý, R. Kroufek), Využití metody concept cartoons[®] na hodinách přírodovědy z pohledu učitelů prvního stupně ZŠ (M. Minářechová), Hodnocení efektivity badatelsky orientovaného vyučování v laboratorních pracích při výuce fyziologie člověka na základní škole a nižším stupni gymnázia (L. Rokos, V. Vomáčková), Finanční gramotnost v projektovaném kurikulu Austrálie (K. Ševčík).

<http://www.scied.cz/>

Lifelong Learning 1/2017

V prvním čísle časopisu Lifelong Learning roku 2017 byly publikovány následující studie: Teoretická východiska pro tvorbu modelu potenciálu podnikatelských kompetencí (L. Křeménková, J. S. Novotný, H. Marešová), Školní identita studentů středních odborných škol a vysokoškolských studentů (L. Kvitkovičová, J. Máchová), Sebehodnocení a hodnocení profesních kompetencí studentů učitelství na souvislých pedagogických praxích (J. Novotová, M. Nišpanská), Osobnost učitele jako jeden z možných faktorů vnímání vyučovacího predmetu: na příkladě přírodopisu (M. Kubiátko, L. Rovňanová), Rozvoj profesijních kompetencí učitelů v Slovenskej republike prostredníctvom aktualizáčného vzdelávania (M. Pisoňová).

<http://lifelonglearning.mendelu.cz>

MAGISTER: reflexe primárního a preprimárního vzdělávání ve výzkumu 2/2015

V druhém čísle roku 2015 byly publikovány tyto výzkumné texty: Proměny vzdělávání učitelů v primární škole v kontextu digitalizace a budoucnosti práce (L. Podroužek, D. Šafránková), K dovednosti žáků primární školy predikovat svou úspěšnost v řešení nestandardních úloh (E. Nováková), Komunikace o pubertě: dítě – matka – otec (M. Rašková, D. Provázková Stolinská) a Mobilní dotyková zařízení a jejich implementace do výuky na základní škole (P. Částková, J. Kubrický, D. Provázková Stolinská).

<http://kpv.upol.cz/magister.php>

Journal of Technology and Information Education 2/2017

Druhé číslo roku 2017 časopisu JTIE obsahuje výzkumné studie: Obsahové zameranie výučby predmetu technika z pohľadu učiteľov (A. Hašková, S. Manduláková), Didaktická transformace pro technické vzdělávání a příprava učitelů (J. Kropáč, J. Plischke, Š. Chudý, J. Kropáč), Historie technického a rukodělného vzdělávání na území České republiky v 18. a 19. století (J. Dostál), Perspektivy rozvoje technického vzdělávání u žáků s lehkým mentálním postižením (A. Bartoň), Jazykové kurikulum a vzdělávání v rámci technického vzdělávání (L. Hrušková, I. Bečvářová), Nanotechnologie jako nová perspektiva pre modernizáciu kurikula technických predmetov na základných a stredných školách (Z. Tkáčová), Příprava učitelů technické a informační výchovy na pedagogické fakultě v Olomouci (Č. Serafín).

<http://jtie.upol.cz/>

NOVINKA: Historia scholastica 1/2017

V prvém čísle časopisu *Historia scholastica* roku 2017 byly publikovány následující texty: *Pedagogy as part of university education in Slovakia – historical and contemporary perspective* (B. Kudláčová), *Pädagogik als akademisches Fach in Italien. Eine Skizze von den Ursprüngen bis zu den Sechziger Jahren* (S. Polenghi), *Pedagogy as university degree program in Bulgaria – historical and contemporary aspects* (A. Chavdarova), *Über die totalitären Grundzüge der schulischen und außerschulischen Erziehung der Slowakei in den Jahren 1938–1945* (M. Krankus), *Erziehung und Kontrolle im „ Jahrhundert des Kindes“ – Über die totalitäre Versuchung in der Pädagogik* (E. Skiera), *Humanität als philanthropisches Prinzip im Kontext der Aufklärung: Friedrich Eberhard von Rochow (1734–1805) und die Reckahner Musterschule* (F. Tosch), *Mikhail Geraskov (1847–1957) – the founder of University of Pedagogy in Bulgaria* (M. Ilieva).

<http://www.historiascholastica.com>

Journal of Pedagogy 2/2016

Druhé loňské číslo časopisu *Journal of Pedagogy* obsahuje následující studie: *Teacher's conceptions of quality in dance education expressed through grade conferences* (N. Andersson), *Post-formalist explanation of academic achievement: Exploring the contribution of John Ogbu and Joe Kincheloe* (Ch. Sinha), *Discourses on gender in early childhood education and care (ECEC) setting: Equally discriminated against* (D. Pavlović Breneselović, Ž. Krnjaja), *Agents pedagogical: Bootstrapping reflexive practice through the psychological resources of self-agency* (E. Maclellan), *Using literature to explore interpersonal theory: Representation of rhetorical objectification and oppression* (C. Thompson, M. Kleine).

<http://www.degruyter.com/view/j/jped>

NOVINKA: Acta Educationis Generalis 2/2017

V druhom čísle vedeckého časopisu *Acta Educationis Generalis* (predtým *Acta Technologica Dubnicae*), indexovaného v databáze ERIH+, boli v roku 2017 publikované vedecké štúdie: *Prosocial Behavior Education in Children* (Jiří Mareš), *Everyday Family Experience: A Child's Home Preparation for School* (Jana Majerčíková, Barbora Petrů Puhrová), *Grading of Pupils in History: One-Year Research in the Czech Republic* (Helena Vomáčková), *Children's Initiations in Communication with Preschool Teachers* (Hana Navrátilová), *Physical Games as a Means of Developing Children's Social Skills in Kindergarten* (Viktor Pacholík, Martina Nedělová), nasledovné odborné články: *Speech Therapy Prevention in Kindergarten* (Jana Vašíková, Iva Žáková), *Social-Emotional Health of University Students and the Importance of Its Research* (Mária Mehešová), *Education of Elderly Patients Within Nursing Care in Slovakia* (Petra Kaduchová), *Study Circles in Online Learning Environment in the Spirit of Learning-Centered Approach* (Szilvia Simándi), *Family as One of the Most Important Factors in a Child's Upbringing* (Jaroslav Oberuč, Ladislav Zapletal) a informácie k životnému jubileu doc. PhDr. Valentíny Trubíniovej, CSc. (Viola Tamášová) a prof. PhDr. Jiřího Mareša, CSc. (Hana Lukášová, Tomáš Svatoš).

<http://www.degruyter.com/view/j/atd>

NOVINKA: Pedagogika.sk 3/2017

Třetí letošní číslo časopisu Pedagogika.sk obsahuje studie: Samovražednost jako sociálněpatologický jav (P. Ondrejko), Riaditelia základných škôl v porovnávacom prehľade (M. Bartušová), Moderná škola po vzniku 1. ČSR ako inšpirácia pre súčasnosť (I. Marks).

<http://www.casopispedagogika.sk/>

KNIHY – SBORNÍKY: PRÁVĚ VYCHÁZÍ...

Havel, J., Janíková, M., Mužík, V., & Mužíková, L. (2016). *Analýza a perspektivy utváření pohybového a výživového režimu žáků na prvním stupni základní školy*. Brno: MU.

Monografie přináší výsledky dvouletého výzkumu, v němž kolektiv autorů analyzoval utváření pohybového a výživového režimu žáků na 1. stupni 33 základních škol z celé České republiky. Kvantitativní část výzkumu byla orientována na zevrubnou deskripci obecných trendů ve zkoumaném procesu (a odhalení funkčních či nefunkčních prvků v něm), kvalitativní část byla zacílena na zjištění metod, forem a intervencí, které školy při utváření správného pohybového a výživového režimu žáků uplatňují (včetně rozlišení specifík jednotlivých ročníků a škol). V závěru publikace jsou nastíněny možné perspektivy implementace daného tématu do projektovaného i realizovaného kurikula, a to včetně přípravného kurikula učitelů 1. stupně základní školy.

Vondráková, A., et al. (2016). *Atlas vysokého školství v České republice 2001–2014*. Olomouc: UP.

Atlas vysokého školství je společným dílem autorského kolektivu pracovníků Univerzity Palackého v Olomouci a Univerzity Karlovy a představuje kartografickou vizualizaci dat Individuálního projektu národního (IPN) KREDO Kvalita, relevance, efektivita, diverzifikace a otevřenost vysokého školství v ČR. Strategie vysokého školství do roku 2030. Atlas je rozdělen na jednotlivé kapitoly, které popisují infrastrukturu vysokých škol, demografické ukazatele a především statistiky týkající se absolventů a studentů českých vysokých škol ve sledovaném období. Případové studie jsou zaměřeny na ekonomické, chemické a ostatní technické obory, zdravotnické obory a na domácí univerzity autorského kolektivu, tj. Univerzitu Karlovu a Univerzitu Palackého v Olomouci.

Obst, O. (2017). *Obecná didaktika*. Olomouc: UP.

Studijní opora je určena všem kategoriím učitelů sekundárních škol, kteří se na svoji profesi připravují ve všech formách studia na PdF UP v Olomouci. Autor preferuje model ID a konstruktivistické pojetí výuky, které je i základní filozofií rámcových vzdělávacích programů. V první a druhé kapitole jsou vysvětleny základní pojmy obecné didaktiky, pozornost je věnována i problematice výukových cílů. Výklad teoretických pojmů je doplněn příklady z praxe a třetí kapitola sama naznačuje možnosti uplatnění základních didaktických kategorií přímo ve výuce, obsahuje i témata, kterými se obecná didaktika tradičně nezabývá (kázeň ve výuce, humor ve výuce, klima třídy aj.). Čtvrtá kapitola je věnována stylu práce učitele, problematice jeho kompetencí, sebereflexi a sebezdokonalování učitele.

Slavík, J., Janík, T., Najvar, P., & Knecht, P. (2017). *Transdisciplinární didaktika: o učitelském sdílení znalostí a zvyšování kvality výuky napříč obory*. Brno: MU.

Kniha se zabývá výzkumem výuky a její kvality se zaměřením na problematiku vztahů mezi teorií a praxí ve vzdělávání s ohledem na profesní přípravu učitelů. V prvních kapitolách jsou osvětlovány filozofické a teoretické předpoklady metodologie výzkumu zaměřeného nejenom na analýzu tvorby učebního prostředí ve výuce, ale také na hodnocení její kvality. Další část je věnována objasnění metodiky 3A – výzkumného přístupu speciálně určeného ke zkoumání kvality výuky. V poslední části knihy jsou uvedeny výsledky výzkumu metodikou vícepřípadové studie v pojetí metodiky 3A. Kniha je adresována obecným a oborovým didaktikům, učitelům se zájmem o kvalitu výuky, ředitelům škol a všem pracovníkům, jejich úkolem je hodnotit didaktickou kvalitu výuky.

Vlk, A. (2017). *Studijní neúspěšnost na vysokých školách. Teoretická východiska, empirické poznatky a doporučení*. Praha: SLON.

Publikace je příspěvkem do diskuze o tématu studijní (ne)úspěšnosti. Jedná se o první česky psané dílo, které systematickým způsobem shrnuje dosavadní poznatky v dané oblasti. Jejím cílem je propojit teoretické a koncepční poznatky se stavem v České republice a vysvětlit některé příčiny a dopady studijní neúspěšnosti u nás. Autorský kolektiv současně přispívá do diskuse k opatřením realizovaným ve veřejné vysokoškolské politice a jejich dopadu jak na systém jako celek, tak na vysokoškolské instituce, a v neposlední řadě na jednotlivce, tedy studenta. Kniha je výsledkem badatelské práce celého autorského kolektivu, který se dané problematice věnoval a věnuje v různých institucích, v různých projektech a z různého pohledu. Někteří se věnují práci s daty a následným interpretacím, jiní se zajímají spíše o chování institucí nebo jednotlivců a analyzují faktory, které toto chování ovlivňují. Neméně důležitým tématem autorů je vysokoškolská politika a strategické dokumenty, včetně realizace příslušných opatření a hodnocení jejich skutečných dopadů. Publikace je určena širokému okruhu čtenářů. Přednostně se týká především představitelů vysokých škol a jejich fakult, od rektorů po členy akademických senátů a pracovníky studijních oddělení, a všech těch, kteří se danou problematikou zabývají na teoretické nebo analytické úrovni. Kniha může být užitečným materiálem i pro zaměstnance veřejné správy zabývající se vysokým školstvím – jak pro „vykonavatele“, tak i pro „tvůrce“ veřejné vysokoškolské politiky – a své čtenáře si najde jistě i mezi samotnými studenty českých vysokých škol. Je určena zkrátka všem, kterým není téma studijní (ne)úspěšnosti lhostejné. Jaké jsou příčiny studijní neúspěšnosti na vysokých školách? Kdo může za vysokou míru studijní neúspěšnosti na českých vysokých školách? Studenti nebo vysoké školy? Nebo někdo třetí? Je studijní neúspěšnost nevyhnutelný jev? Máme se jí snažit potlačovat? Kdy, jak a proč se člověk rozhoduje, na jaké vysoké škole bude studovat? Je rozdíl v míře studijní neúspěšnosti mezi bakalářskými, magisterskými a doktorskými studijními programy? Je skutečně nejkritičtější poslední ročník studia? Jakou roli hraje oborové zaměření studijních programů? Co může vysoká škola se studijní neúspěšností dělat?

Pivarč, J. (2017). *Poznatky o žákovských prekonceptích mentálního postižení v kontextu proměny paradigmatu současného vzdělávání*. Praha: Karolinum.

Odborná monografie je koncipována jako teoreticko-výzkumná studie, která se zabývá dosud marginálně řešenou tematikou prekonceptů intaktních žáků o mentálním postižení. Vedle nejnovějších teoretických poznatků o prekonceptech a konceptu integrace/inkluze jsou v publikaci představeny také komplexní výsledky toho, jak intaktní žáci z běžných základních škol ve věku 10–15 let nahlíží na jedince s mentálním postižením, především je pak poukázáno na jejich představy, znalosti a postoje. Kniha je de facto prvním uceleným monografickým přehledem na toto téma v České republice. Monografie je také zajímavým a významným příspěvkem pro teorii a výzkum v oblasti inkluzivního vzdělávání a zejména edukace žáků, kteří se ocitají ve stále ještě „normativně pojatém“ systému českého školství na okraji zájmu nebo zcela vyloučení z hlavního proudu vzdělávání.

Vážené členky a členové České asociace pedagogického výzkumu,

vlastní, byť minimální rozpočet je jedním z předpokladů úspěšného fungování asociace. Zajišťujeme tak hladký chod asociace a mimo jiné tak můžeme např. platit každoroční poplatek evropské asociaci a poskytnout tak našim členům výhodu sníženého poplatku na jejich každoročních konferencích. I proto je podle článku V., bodu 4. Stanov ČAPV jednou z povinností člena pravidelně platit členské příspěvky.

Žádáme tedy všechny členy o brzkou úhradu dosud neuhrazených členských příspěvků. Členské příspěvky jsou stanoveny ročně ve výši 300,- Kč (základní), příp. 200,- Kč (snížená sazba jen pro interní doktorandy). Členský příspěvek se hradí za celý kalendářní rok.

Účet ČAPV, na který je možno členský příspěvek poukázat, je veden u České spořitelny pod číslem účtu 000000 – 2051199389 / 0800. Jako variabilní symbol uvádějte své členské číslo.

Své členské číslo najdete na webových stránkách Asociace, kde je jmenný seznam členů s uvedením členského čísla (<http://www.capv.cz>; Základní údaje → Seznam členů, nebo přímý odkaz zde <http://www.capv.cz/index.php/zakladni-udaje/clenstvi-v-capv/seznam-clenu>). Zde je uveden seznam všech (i neplatících) členů.

V případě nejasností se obraťte na tajemnici ČAPV (Mgr. Jana Navrátilová, DiS., email: 403081@mail.muni.cz) nebo i přímo na předsedu (novotny@phil.muni.cz, tel. 549 495 631).

Petr Novotný, předseda

Redakční poznámka: Bulletin ČAPV je dvouměsíčník, vychází vždy v sudých měsících. Informace o zajímavých konferencích a nových publikacích zasílejte na knecht@ped.muni.cz.

Informace o konferencích jsou uveřejňovány opakovaně, a to až do doby jejich konání. Informace o jednotlivých číslech časopisů jsou opakovány do doby, než je zveřejněno nové číslo. Informace o nových výzkumně anebo metodologicky zaměřených knihách jsou uveřejňovány jednou. Anotace publikací jsou v některých případech převzaty z podkladů dostupných na www stránkách jednotlivých vydavatelů a nemusí vždy vyjadřovat stanovisko redakce.

CALL FOR PAPERS

Studia Paedagogica

23:2, 2018

Issue Topic: Learning and Work

Editors: Karen Evans, Petr Novotný

The journal *Studia Paedagogica* is indexed in SCOPUS.

We want to dedicate the single-topic *Studia Paedagogica* issue to revealing the diverse relationships between learning and work. We are doing this aware that the relationship between learning and work has become somewhat more complicated in the world of today. A career comprising the separated phases of preparation for life, work, then relaxation (in that order) has become the exception. Learning and working are two social processes that combine at various phases of life and inter-connect over the course of the lives of people living in the 21st century.

We aim not only to acknowledge contextual issues within the topical profile of this journal issue, but also to debate them. We want to know *how transformations of society and economics, including the transfer of the workforce between economic sectors, machines replacing human labour and the use of information technology are reflected in the relationship between learning and work*. And we do not want to confine ourselves to Europe, but we are also looking for authors who can show differences between learning/work relationships within different cultural contexts throughout the world.

The diversity of what we call work, from manual labour to intellectual work, from individual work to teamwork, from routine work to creative work, from unqualified work to work with high added knowledge value, means that we want to open up the volume to a variety of discourses on learning and work. Learning and work encounter each other in discussions on vocational education and training where vocation is a reference point on the one hand, and in discussions on professional development which refer to professions, on the other. If any group of workers move from the vocations category to the professions category, *does this bring both discourses together, or do they remain separate?* And finally, learning and work come together at the workplace. Thus we want to know what is happening within workplace learning. And we also welcome endeavours *to compare, contrast and perhaps bring together theoretically various discourses*.

Updated, maybe even new, *theoretical and empirical reflections are needed to develop fresh perspectives on the curriculum of vocational education and training and professional development, learning designs, education and training methods, learning to work and work to learning transitions, learning related systems and policies*. Furthermore, new insights are needed into the core of the issue, which is *the nature of learning of learning for work and*

through work. When we discuss learning knowledge, do we want to interpret learning for work as transfer of knowledge, or as recontextualizing of knowledge? Can we find an appropriate interpretation for all the diverse forms of knowledge (tacit, explicit, process, content etc.)? And do we also have an appropriate interpretation for learning skills?

It is obvious that one field is not enough in interpreting all these topics (and perhaps others too). As such, *we anticipate papers from various disciplines (educational sciences, psychology, sociology, economics and others), as well as interdisciplinary studies reflecting different assumptions and paradigms. We anticipate papers focusing at the micro and macro level, looking at learning at an individual, task or organisational level, looking at issues of individual or collective agency, and also papers focused on wider issues over relations between institutions and society, economics and the labour market.*

Studia Paedagogica is a peer reviewed journal published by Masaryk University and publishes papers on education, upbringing and learning from all spheres of social life. The papers are theoretical, but mainly empirical as the journal publishes research undertaken in the Czech Republic and abroad. The journal publishes only original research papers and is open to both experienced and early researchers. Early researchers can publish their papers in the section Emerging Researchers of the journal and are offered intensive editorial support.

The journal is interdisciplinary – it covers current topics in educational research while at the same time providing scope for studies grounded in other social sciences. The journal publishes four issues per year, two issues are dedicated to general interest articles and are in Czech, two issues are on a single topic and are in English. This monothematic issue of *Studia Paedagogica* will be published in English. Empirical articles (alternatively, theoretical studies) are welcome.

Important Dates

Abstracts of articles proposed for publication are accepted by 31 August 2017, **full texts** by 30 October 2017, both at studiapaedagogica@phil.muni.cz. The articles should be written in English and meet the requirements mentioned in the instructions for authors on the journal's web page, see below. Papers will be submitted to a peer-review process which will enable the staff to select papers for publication. The monothematic issue Learning and Work will be published in July 2018.

www.studiapaedagogica.cz

CALL FOR PAPERS

Studia Paedagogica

23:4, 2018

Issue Topic: Digital youth and their ways of learning

Editors: Ola Erstad and Jiří Zounek

The journal *Studia Paedagogica* is indexed in SCOPUS.

The forthcoming monothematic issue of *Studia Paedagogica* will focus on the opportunities and challenges of digital technology and youth learning in various contexts and learning environments. In relation to education, this theme can be perceived from many different perspectives and treated using many theoretical frameworks and methodological approaches. Hence, this monothematic issue of *Studia Paedagogica* welcomes contributions from various fields of pedagogical research along with contributions from a multidisciplinary perspective, even though it will focus primarily on the following theoretical areas:

1) Youth in the era of digital technology

Young people today have grown up in an environment in which digital technology is commonly accessible and practically all-pervasive. Digital technology is one of the essentials of everyday life for today's youth. In fact, some researchers describe young people today as "digital youth" (Ito, 2010) and contemporary learners as "learners in the digital era" (Gallardo Echenique, 2015). In relation to the use of digital technology, other researchers write of changes represented by new literacies (Knobel & Lankshear, 2014). One example of this new understanding of literacy is so-called digital literacy. This term refers not only to the ability to master various technologies, but perhaps more precisely to a broad range of skills necessary for gaining, analysing, and evaluating sources and information, construction of new knowledge, creation of media messages/products and communication with others. Nonetheless, many aspects of the lives of young people in today's digital age have not been given due theoretical attention nor empirical examination. Therefore, we are interested not only in how young people understand digital technology and use it in various life situations (Erstad, 2012), but also in what it means to be digitally literate. We also think that it is necessary to consider how these new (digital) literacies are created (or formed), whether they are transferable, and if they can be applied across a range of various environments and contexts, and in young people's everyday activities.

2) Learning with digital technology and overcoming the “classroom-as-container” discourse

The prevailing discourse on the use of digital technology in education focuses mostly on ways to improve already existing approaches to learning in school education. Digital technology is thus often understood as a mere didactic tool for application in the classroom. Some authors use the term “classroom-as-container” as a way to describe this discourse (Leander, Phillips & Taylor, 2010). It is natural for young people today to inhabit both the physical and the virtual world, however. They use digital technology for a number of social purposes (such as learning, communication and spending time with each other) which are not necessarily encompassed by the space of the school or the classroom. It is therefore fitting to consider the importance of digital technology for young people today both inside and outside of school. How do young people use digital technology in their free time and during their extra-curricular activities, which include ways of learning? What is the relation between the use of digital technology for entertainment and its use for learning? To what extent do young people use skills and competences in the use of technology learned inside school for learning which takes place outside of it? Conversely, how do they use informally acquired knowledge and skills in their school education? How can this complex interrelationship of formal and informal learning be theoretically grounded with the use of digital technology?

3) Family and peer influence on the use of digital technology in learning

Results of extensive international studies (ICILS, EU Kids Online etc.) show that school plays a significant role in the acquisition of knowledge and skills relevant to the use of digital technology. They also clearly posit that family environment and informal learning play a similarly irreplaceable role. This observation is also relevant for peer and other social groups. Furthermore, today’s children start to use digital technology at an ever earlier age, which in turn increases the influence of family, home environment, and peer groups on the use of digital technology among children and young people. It is therefore vital to consider the influence of the family on the use of digital technology as part of learning. Further, how is young people’s use of digital technology influenced by their relationship with peers, and how does the family environment influence their learning supported by digital technology? How do family environment and peer group influence the development of digital competences? Which other social groups influence young people’s use of digital technology and their digital literacy?

The above-mentioned questions cannot cover the whole scope of the topic. Still, we hope they will help inspire authors to submit for publication original papers of an empirical, theoretical or methodological nature.

Important dates

This monothematic issue of *Studia Paedagogica* will be published in English in December 2018. **The deadline for abstracts** is 28th February 2018. Full texts are to be sent to the e-mail address studiapaedagogica@phil.muni.cz no later than 30th April 2018. Articles should be written in English and meet the requirements mentioned in the instructions for authors [on the journal's web page](#). Papers will be submitted to a peer-review process which will enable the staff to select papers for publication. The editors of this issue are Ola Erstad (University of Oslo) and Jiří Zounek (Masaryk University). You can find more information at: <http://www.studiapaedagogica.cz>.

References

- Arnseth, H., Erstad, O., Juhaňák, L. & Zounek, J. (2016). Pedagogika a nové výzvy výzkumu ICT: role digitálních technologií v každodenním životě a učení mládeže. [Pedagogy and New Challenges in ICT Research: On the Role of Digital Technologies in Everyday Life and Youth Learning]. *Studia Paedagogica*, 21(1), 87–110.
- Erstad, O. (2012). The learning lives of digital youth—beyond the formal and informal. *Oxford Review of Education*, 38(1), 25–43.
- Gallardo Echenique, E. (2015). An integrative review of literature on learners in the digital era. *Studia Paedagogica*, 19(4), 161–184.
- Ito, M. et al. (2010). *Hanging Out, Messing Around, and Geeking Out*. Cambridge: MIT Press.
- Knobel, M. & Lankshear, C. (2014). Studying New Literacies. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 58(2), 97–101.
- Leander, K. M., Phillips, N. C. & Taylor, K. H. (2010). The changing social spaces of learning: Mapping new mobilities. *Review of Research in Education*, 34(1), 329–394.

www.studiapaedagogica.cz

Výzva pro autory k zasílání příspěvků do monotematického čísla PedOr 2/2018

„Být jiný“ v české základní škole

Momentálně zaváděný princip společného vzdělávání aktualizoval v českých školách jednu z tradičních os, v kterých se realizuje každodenní školní život – osu vedoucí mezi jinakostí a stejností. Žáci a žákyně jedné školy nebo třídy tvoří přirozenou sociální skupinu, v níž se explicitně i implicitně ustanovuje určitá norma žákovství – tedy představa toho, kdo a co je „normální“. Oproti této normě se vyčleňují „ti jiní“, jejichž školní zkušenosti se tím mohou zásadně měnit. Kritéria zakládající jinakost mohou variovat od formálních diagnóz (např. smyslové postižení a specifické poruchy učení) přes vizuálně odlišné identity (např. rasový původ nebo členství ve výrazné subkultuře) až po implicitní přiřazování k sociálním kategoriím relevantním pro školní vzdělávání (např. socio-kulturní úroveň rodiny nebo kognitivní schopnosti). Jejich společným znakem je, že zvýrazňují rozdíly mezi majoritou („ti normální“) a minoritou („ti jiní“), ale zároveň obě kategorie homogenizují.

Připravované monotematické číslo časopisu Pedagogická orientace aspiruje na zmapování toho, jak současné české základní školy pracují s faktickou i pomyslnou hranicí mezi normalitou a jinakostí. Jinakost lze tematizovat z perspektivy těch žáků a žákyní, kteří jsou jejími nositeli a nositelkami, nebo z perspektivy těch, kteří jsou považováni za normu, z níž jinakost vybočuje, případně z perspektivy vyučujících a rodičů či lékařské a psychologické obce, která spoluvytváří definici jinakosti. Za klíčovou považujeme zejména první zmíněnou perspektivu. V rámci ní pak chceme popsat a analyzovat postoje, představy a zkušenosti příslušné skupiny se svojí jinakostí.

Monotematické číslo by tak mohlo přinést odpovědi na následující otázky o „těch jiných“: Jak silnou odlišnost od ostatních pociťují? Jak silně je jim odlišnost připomínána okolím? Je pro ně odlišnost negativně prožívaným stigmatem, pozitivně prožívanou osobní výjimečností, nebo neutrální deskripcí? Intervenuje jejich jinakost do školních výkonů a do jejich hodnocení? Jaké strategie používají k vyrovnání se se svou jinakostí? Ale také odpovědi na otázky o „těch jiných“: Jak vrstevnické skupiny vnímají a hodnotí jinakost některých členů a členek? Jak rodiče a vyučující vnímají a hodnotí jinakost některých žákyň a žáků? Jaké strategie pro vyrovnávání se s jejich jinakostí používají? Jak jinakost zasahuje do přípravy, průběhu a hodnocení výuky? Kdo a jak ustavil kategorii jinakosti a jakými postupy ji spojil s konkrétní osobou?

V připravovaném monotematickém čísle jsou vítány empirické i teoretické studie týkající se vnitřní i vnější perspektivy na individuální či skupinovou jinakost v realitě českých základních škol (případně v mezinárodním srovnání). Ačkoliv se jednotlivé studie budou pravděpodobně soustřeďovat pouze na jedno kritérium zakládající jinakost (např. etnicita), monotematické číslo jako celek si klade za cíl prozkoumat jednak vzájemné vztahy mezi různými typy jinakostí (např. kombinace etnicity a genderu) a jednak společné i specifické rysy jednotlivých typů jinakostí a školních zkušeností, které jsou s nimi spojeny.

Své místo v monotematickém čísle najdou také informace o plánovaných či již realizovaných akcích (konference, workshopy, projektové aktivity aj.) a uvítáme i recenze odborných monografií s příbuznými tématy.

Časový plán přípravy monotematického čísla PedOr 2/2018 je následující:

- Abstrakty příspěvků v rozsahu 1–2 stran zaslejte do 30. 11. 2017 na irena.smetackova@pedf.cuni.cz
- V abstraktu uveďte: autora (autory) a název příspěvku, jeho typ: studie (rozsah cca 25 normovaných stran); diskusní příspěvek nebo esej (rozsah cca 10 normovaných stran), cíl a obsah příspěvku.
- Abstrakty budou posouzeny garanty čísla a do 15. 12. 2017 obdrží jejich autoři vyrozumění o dalším postupu.
- Termín pro odevzdání studií je stanoven na 15. 2. 2018.
- Následně studie projdou standardním recenzním řízením – recenzní posudky budou autorům průběžně zasílány spolu s žádostí o provedení úprav do 15. 4. 2018.
- Poté bude číslo redakčně zpracováno a předáno do tisku.

Editoři čísla: Irena SMETÁČKOVÁ (PedF UK), David DOUBEK (PedF UK), Kateřina LOJDOVÁ (PdF MU)

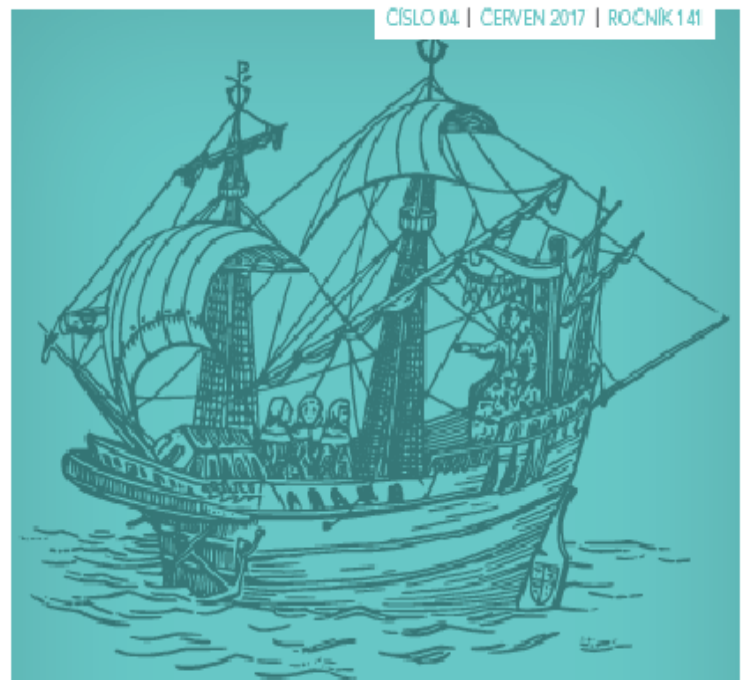

AKTUÁLNÍ ČÍSLO 141/4

Obsah

EDITORIAL	4
ROZHOVOR	
<i>Kateřina Lojdová</i> Rozhovor se Stanislavem Štechem o škole jako o kotvě ve společnosti	5
Z VÝZKUMU	
<i>Jana Navrátilová</i> Jak žáci prožívají přechod ze čtvrtého do pátého ročníku základní školy	13
<i>Petra Horská</i> Učitel – klíčový článek ve spolupráci školy a muzea	18
REPORTÁŽ	
<i>Eva Dittingerová</i> Reportáž o představení Cikánský boxer	23
DIDACTICA VIVA	
<i>Jana Velíčková</i> Didaktická kazuistika: jak rozvíjet sebehodnocení žáků ve výuce němčiny	28
DO VÝUKY	
<i>Růžena Blažková, Zuzana Mátllová</i> Vzdělávání dětí s Aspergerovým syndromem v matematice na 1. stupni základní školy	36
<i>Iva Vachková</i> Vita Caroli v interpretačních cvičeniích s využitím skupinové práce a hry v roli	43
<i>Eva Hejnová</i> Diskutujeme se žáky o přírodních jevech pomocí úloh zadaných ve formě dialogu	47
Z PRACÍ STUDENTŮ	
<i>Radka Durníková</i> Rozvoj dovednosti sebehodnocení žáků od 1. do 2. ročníku ZŠ	52
RECENZE	
<i>Petra Bandouchová</i> Cesta poradního kruhu: umění otevřené komunikace	58
NAHLÉDLI JSME	60
PORADNA VÁCLAVA MERTINA	61
JAZYKOVÁ PORADNA	
<i>Jvana Hrozková, Ailsa Marion Randall</i> Drobná sonda do angličtiny angličtináře: být hotov, být připraven	62
<i>Marek Lollok</i> Dobry den, vážený pane Mgr. et Mgr. Lollok	62
5x STRUČNÉ ZE ŠKOLSTVÍ	63

ČÍSLO 04 | ČERVEN 2017 | ROČNÍK 141

Rozhovor se Stanislavem Štechem
o škole jako o kotvě ve společnosti

Jak žáci prožívají přechod ze čtvrtého do pátého
ročníku základní školy

Vzdělávání dětí s Aspergerovým syndromem
v matematice na 1. stupni

[Založil Jan Havlík v Olomouci roku 1873 | Vydává Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity]